

vil udøve et Tryk af en eller anden Art.

I dette som i andre Tilfælde vil den ikke mindst betydningsfulde Del af Trykket bestaa i den Offentlighed, som er foreskrevet med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Behandlingen. De dunkle Ophav, af hvilke mellemfolkelige Stridigheder rejser sig, vil blive draget frem til Dagslyset, og det vil blive gjort muligt at skabe en oplyst offentlig Mening.

Skønt *Art. 13* ikke anerkender Grund sætningen om tvungen Voldgift for nogen Art af Stridigheder, godkender den dog i en vis Udstrækning den i de senere Aar udviklede Forskel mellem Tilfælde, der er egnede til retlig Afgørelse, og Tilfælde, som ikke egner sig dertil, idet den erkender, at Anvendelse af Voldgift i visse omfattende Arter af Stridigheder paa Forhaand er ønskelig. Den faste Domstol, som skal oprettes ifølge *Art. 14*, er en væsentlig Betingelse for ethvert virkeligt Fremskridt i Folkeretten. Under de nuværende Forhold indtager snarere den politiske end den retlige Side af Tvistens Behandling den mest fremtrædende Plads i Pagten; men »politiske« Løsninger kan aldrig blive fuldstændig tilfredsstillende eller retfærdige. I sidste Instans og i det lange Løb er Ret det eneste Alternativ til Krig. Men for at sætte Retten i Højsædet, kræves der en saadan fortsat Udvikling af den endnu i sin Barndom værende mellemfolkelige Retskyndighed, at den alene kan fremkomme ved den fremadskridende Domspraksis af en fast Domstol, der skaber sine egne Traditioner. Enkelte Tilfælde af Voldgift, hvor tilfredsstillende deres Løsninger end maatte være, kan aldrig føre til i samme Grad at fastslaa Rettens Herredømme.

I Henhold til *Art. 15* kan en Tvist, der henskydes til Raadet, af samme behandles paa forskellige Maader:

1. Raadet kan tage Sagen i sin egen Haand, hvilket det sikkert vil gøre i ethvert overvejende politisk Spørgsmaal, i hvilket en mægtig Stat anser sig selv for stærkt interesseret.
2. Det kan forelægge enhver Tvist af retlig Art for den faste Domstol til Udtalelse, skønt Domstolens Løsning i dette Tilfælde ikke har nogen bindende Virkning, indtil den er godkendt af Raadet.
3. Raadet kan ogsaa, selv om det tager Sagen i sin Hand, forelægge enkelte Spørgsmaal for en Domstol til Udtalelse.

4. Der er ikke noget, som forhindrer Raadet fra at henskyde en Sag til en Komité, eller som forhindrer en saadan Komité fra at være en fast Institution. Der er paa denne Maade aabnet Adgang til at henskyde dertil egnede Spørgsmaal til saadanne ikke-politiske Institutioner som de »Forligsnævn«, som ønskes fra mange Sider. De Beretninger, saadanne Komitéer afgiver, vil naturligvis kræve Raadets Tilslutning, hvis de skal have bindende Virkning, men Pagten giver et vidt Spillerum for Udvikling i den Retning.

5. Raadet kan til ethvert Tidspunkt henskyde en Tvist til Forsamlingen. Den under 2, 3 og 4 nævnte Fremgangsmaade vil da staa aaben for Forsamlingen.

Det er allerede blevet fremhævet, at Løsningen af Tvistigheder ifølge denne Artikel ikke kræver Samtykke fra Parternes Side for at give Raadets Henstillinger Gyldighed. Denne vigtige Bestemmelse fjerner enhver Ulempe, som i denne Forbindelse maatte kunne opstaa af Retten (se *Art. 4*) for enhver Magt til som Medlem at være repræsenteret i Raadet under Drøftelsen af Spørgsmaal, som særlig angaar den. Man kan gaa ud fra, at enhver Magt, som gør Krav paa denne Ret, i Tilfælde af en Tvist vil faa Valget imellem at erklære sig som Part i Tvisten eller ikke. Erklærer den sig som Part, mister den Vetoretten; i modsat Fald maa man gaa ud fra, at den ikke har nogen Interesse i Spørgsmaalet, og den vil da ikke have nogen Ret til at være repræsenteret i Raadet.

De i *Art. 16* (med Undtagelse af dens sidste Stykke) hjemlede Tvangsmidler angaar alene et saadant Brud paa Pagten, som indbefatter Anvendelse af Krig. I første Omgang er det overladt til de enkelte Stater at afgøre, om et saadant Brud foreligger eller ikke, og om der derved er blevet begaaet en Krigshandling mod Forbundet. At afvente en Udtalelse fra Domstolen eller blot fra Raadet vilde betyde Opsættelse, og en Opsættelse kunde under en saadan kritisk Situation blive skæbnesvanger. Enhver Stat er derfor i et saadant Tilfælde berettiget til at afbryde Forbindelserne med den retsbrydende Stat efter eget Initiativ; men det er naturligvis sandsynligt, at de mindre Stater, medmindre de bliver direkte angrebet, vil vente for at se, hvilken Beslutning der tages af Stormagterne eller af Raadet, som er forpligtet